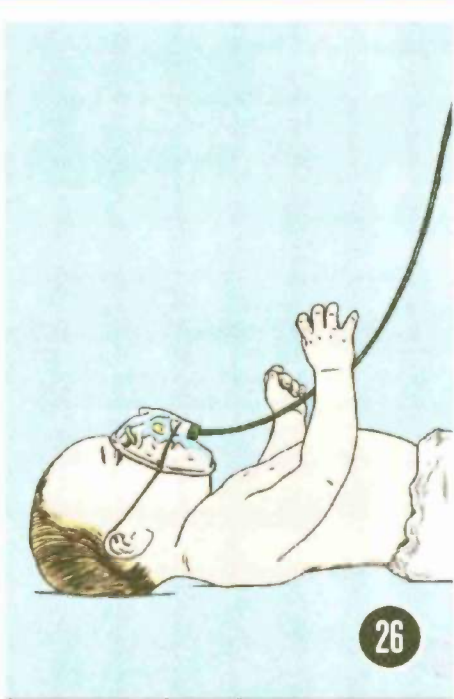

31873238-5	05/2012	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 26	31	27.05x36.5
עורך דין צבי ילין - 29230					

הם מסרו את אריאל, תינוק חייכן ומפותח בן שמונה חודשים, לידי צוות רפואי בכיר בהדסה עין־כרם, לניתוח שגרתי. אבל אז התרחשה סדרה בלתי נתפסת של תקלות, שבשיאן חובר התינוק לברז של פחמן דו־חמצני (CO₂) במקום לחמצן (O₂), נחנק והפך לצמח. "לא ניתן לטייח את האסון", מודיעים הוריו בראיון בלעדי ל"7 ימים". "בשבילנו זה כבר מאוחר מדי, אבל אולי נצליח להציל תינוקות של הורים אחרים". הדסה בתגובה: "התקלה חמורה והאירוע מצער. הוקמה ועדת בדיקה, ניישם מסקנותיה"

יש אסונות המתרחשים בלי סיבה נראית לעין. אחרים ניתן – ובעיני קר צריך – למנוע. אסון כזה, שהי דעת מתקשה לסכול אותו והלב מסרב לעכל את תוצאותיו ההרסניות, קרה לרן וליאת (כל שמות בני המשפחה בכתבה בדויים), הורים לשלושה ממרכז הארץ, שתינוקם בן השבעה חודשים וחצי, אריאל, נזקק לניתוח שגרתי לתיקון מום בלב. לכאורה, לא הייתה להם סיבה לחשוש: אריאל הופקד בידי צוות רופאים בכירים ומנוסים, כאחד המוסדות הרפואיים המכוברים והמוערכים ביותר בישראל: בית החולים הדסה עין־כרם. חמישה ימי אשפוז קצרים – כך הובטח להם – והתינוק שלכם חוזר הביתה בריא ושלם. אבל במציאות, הדברים התרחשו אחרת: תקלה חמורה בפעולת חלק מאנשי הצוות גרמה לכך שאריאל טופל במהלך הניתוח במשך דקות ארוכות ללא אספקת חמצן. וכך – במקום התינוק המפותח שהביאו לבית החולים, החזירו ההורים הביתה תינוק שסובל מנזק מוחי בלתי הפיך: לא רואה, לא שומע, משותק בכל גופו. ילד חיימת. כיום, בן שנה ועשרה חודשים, גיל שבו כבר היה אמור להגות את המילים הראשונות שלו, אריאל יודע רק לבכות. במקום לרוץ, הוא מוטל במיטה או בעגלת נכים מיוחדת. במקום לאכול לבד בכפית – הוא מוזן באמצעות צינורית ישר לקיבה. כל נשימה שלו כרוכה במאמץ. שגרתי

צילום: דוד נירית, אי פי, איור: רות גויל

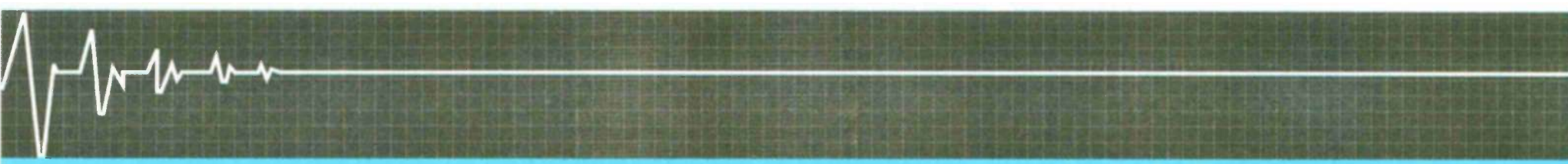
26 איפה החמצן?

אף אחד בבית החולים הדסה עין־כרם לא שם לב שהתינוק אריאל לא מקבל חמצן. זה נגמר רע, רע מאוד / שרית רוזנבלום

34 החוקים של רונלד

רונלד נובל, מזכ"ל האינטרפול והשוטר הבכיר בעולם, משרטט את מפת המשיעה הגלובלית החדשה / יניב חלילי, ליון

27.38x36.51	32	עמוד 26	ידיעות אחרונות - 7 ימים	05/2012	31873243-1
עורך דין צבי ילין - 29230					

◀ שרית רוזנבלום + איור: רות גוילי

קהרבה אודיר

חשיפה

31873249-7	05/2012	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 26	33	26.75x35.68
עורך דין צבי ילין - 29230					

ביותר ומעידות על כשל מערכתי מסוכן. הרופאים המרדמים, בהם המתמחה ר"ר סוארו לופז סורה והאחראי על ההרדמה בני-תוח, פרופ' גיורא לנדסברג, הצליחו להחדיר את צינור ההנשמה לגרונו רק לאחר כמה ניסיונות כושלים. זמן קצר לאחר החיבור לצינור ההנשמה עבר אריאל אירוע חריף ביותר של הכחלה עם אובדן תפוקת לב והיה בסכנת חיים מיידית. הרופאים החלו להחיות אותו. תוך כרי כך הנשימו אותו, בטעות, באמצעות מנשם שחובר לברז שהיה קבוע בקיר והכיל פחמן דו-חמצני (CO₂), במקום לברז החמצן. בכך למעשה חנקו אותו.

תוך כרי שהוא מונשם בגז הלא מתאים, קרס אריאל ואיבד את הדופק ואת לחץ הדם. למרות שמכשירי הניטור המחוברים לגופו הראו שמשוה לא תקין, לא גילו המרדמים בשלב זה שאריאל מונשם בפחמן דו-חמצני וכי גופו ומר-חו אינם מקבלים את החמצן הדרוש להם.

במסגרת המאמצים להציל את חייו פתח המנתח, ר"ר ארו, את בית החזה של אריאל וחיבר אותו למכונת לבריאה, המחליפה את פעילות הלב והריאות ומזרימה אליהם חמצן נקי. באותו רגע שב מצבו והתייצב.

משלב זה התנהל הניתוח, על פי העדויות, באופן תקין. המום בלב תוקן ובית החזה של אריאל נסגר. עם תום הניתוח יצא ר"ר ארו לשיחת ערכון עם בני המשפחה, אולם בשלב הזה חזרה הטעות המזעזעת על עצמה: אריאל נותק ממכונת הבריאה והונשם שוב במנשם שחובר לברז של פחמן דו-חמצני, במקום לחמ-צן. גופו הקטן קרס שוב.

ר"ר ארו, שכאמור היה מחוץ לחדר הניתוח בשלב זה, נקרא בבהילות בחזרה לחדר ופתח שוב את בית החזה, תוך ביצוע החיאה נוספת. כל אותו זמן לא הבחין הצוות בכך שהמנשם מחובר לברז הלא נכון. כל הסימנים לקיומה של בעיה חמורה לא פורשו כהלכה, ואיש לא הפסיק את ההנשמה המסוכנת. הטעות הנוראה התגלתה רק לקראת סיום הניתוח, על ידי מרדמים בכירה שנכנסה לחדר. רק אז נותק אריאל מברז הפחמן הדו-חמצני וחובר שוב לחמצן.

איש אינו יודע כמה זמן בריוק הונשם אריאל בגז הלא נכון וכמה זמן לא הגיע חמצן למוחו. בהיעדר חמצן, הנזק לרקמות עלול להתרחש בתוך דקות ספורות. על משך האירוע הקשה הזה מעידה רק התוצאה העגומה שלו. ברוח שהעביר מנהל בית החולים, ר"ר יובל וייס, למשרד הבריאות עשרה ימים אחרי האסון, נכתב: "החולה עבר החיאה מאסיבית, שבמהלכה לכה הונשם במשך כמה דקות באמצעות אמבו שחובר בשוגג לברז של CO₂ ולא לחמצן. מיר כשאותר החיבור השגוי הוחלף מקור הגז ל-100 אחוז חמצן. בהמשך אשפוזו, עדות לנזק מוחי שעדיין לא ניתן להעריך את היקפו".

בינתיים המתינה המשפחה כולה מחוץ לחדר הניתוח, מצפה לבשרות טובות. "אחרי שעה וחצי ניגשה אלינו אחות שתפקידה לקשר בין המשפחות ליקיריהן שנמצאים בחדר ניתוח ולספר להן על מצבם", מספר דן. "היא אמרה שהייתה בעיה באינרוקציה, שרק עכשיו התחילו את הניתוח ושהיא תדווח לנו בהמשך. שאלנו מה זה אינרוקציה, והיא אמרה שהיא לא יכולה לפרט. הסתכלנו בגוגל וראינו שאינרוקציה זו הרדמה.

"כמה שעות לאחר מכן יצא ר"ר ארו וסיפר לנו שאריאל עבר החיאה. הוא סיפר לנו שגאלץ לפתוח את בית החזה שלו, וברגע שחיברו אותו למכונת לבריאה, אריאל התייצב והוא ערך את הניתוח כסדרו. הוא ביקש שנחכה ליר טיפול נמרץ ילדים, כי בתוך כמה דקות הם ער-לים למעלה. באותו רגע הוא קיבל טלפון כהול, ורץ חזרה אל תוך חדר הניתוח". בשלב הזה, כאמור, קרס אריאל שוב, לאחר שחובר לברז הגז הלא נכון בפעם השנייה.

"חיכינו ביחידה לטיפול נמרץ ילדים", מתאר דן, "ואריאל לא הגיע. אחרי שעה יררתי שוב

על פי המלצות שקיבלו, בחרו ההורים לבצע את הניתוח בהרסה אצל ר"ר אלדר ארו, מנתח לב בכיר ומנהל היחידה לניתוחי לב בילדים, שחזר זמן קצר קודם לכן משהייה ארוכה בארצות הברית. "רצינו להביא מרדים פרטי", אומר דן, "אבל נאמר לנו שמי שירדים את אריאל יהיה האחראי על ההרדמות לניתוח חי לב, פרופ' גיורא לנדסברג. אמרו לנו, אם תבחרו מרדים פרטי, ממילא תביאו אותו. הוא הכי טוב".

הניתוח נקבע ליום ראשון, 23 בינואר 2011, בשבע בבוקר. בתמונות שצולמו ערב הניתוח נראה אריאל, אז בן שבעה חודשים וחצי, כפי שהם זוכרים אותו: ילד יפה, עם עיניים גדולות ומאירות וחיוך שובב על שפתיו. "היו לי כל כך הרבה חרדות לפני היום הזה", נזכרת ליאת. "גם ניתוח שנעשה באופן שגרתי – בשבילנו הוא עולם ומלואו. היו לי חלומות רעים וסייטים, אבל בסוף שיכנעתי את עצמי שהכל יהיה בסדר".

אריאל, שינק עד אז, היה בצום משלוש לפנות בוקר. בשבע, כשהמוצץ שלו עדיין בפיו, הוכנס לחדר הניתוח עם אמו. "ביקשתי מהרופאים לשמור עליי, אמרתי להם בחיוך שיש לי הורמונות אחרונה לברוח איתו הביתה", נזכרת ליאת. "הם ענו לי שהוא בידיים טובות".

אבל דגע לפני שאריאל הורדם, השתנו התוכניות. "פתאום נכנס האחראי על ההרדמה בחירי הניתוח ואמר שיש מקרה דחוף והם צריכים את החדר. שאלתי אם צריך להניק את אריאל, הוא היה בצום שעות, אבל אמרו לי, תעזבי, נכניס אותו ברגע שיתפנה החדר".

אריאל נימנם בזרועות אמו. בעשר וחצי הוכנס שוב לחדר ניתוח. "הנחתי אותו על המיטה", מתארת ליאת את הפרידה מבנה התינוק. "הרופאים הניחו מסכת הרדמה על פניו, היר-שלו נשמטה ממני ואז הוציאו אותי החוצה".

זמן קצר לאחר מכן החל צוות המרדמים במאמצים להרדים את אריאל. מאותו רגע ואילך החלה שרשרת תקלות ובעיות בלתי צפויות, שההורים לא היו מודעים לה. חלקן עלולות להתרחש במהלך ניתוח מורכב שכזה ואינן באשמת הצוות המטפל. אחרות חמורות

יומו כוללת אינספור היהנקויות והשתנקויות. תינוק סיעורי.

את האסון הזה אפשר היה למנוע. סיפור המרה מעלה שאלות קשות על התנהלות הנהלת בית החולים הירושלמי וחלק מצוות הרופאים שלו, שמקצתם ידעו כנראה על פוטנציאל הסכנה ולא מנעו אותה מבעוד מועד: שהכניסו תינוק לניתוח בתנאים שאינם מתאימים: שלא הבחינו במתרחש במשך רקות ארוכות, קרי-טיות, שבהן מוחו וגופו של התינוק הזה ניווק באופן בלתי הפיך.

1. תינוק יפהפה

ליאת (31) ודן (34) נפגשו לפני 11 שנה. היא עורכת דין, הוא קצין קרבי לשעבר ואיש תקשורת. אחרי היכרות בת שנה התחתנו והביאו לעולם שני ילדים. לפני כשנתיים וחצי הרתה ליאת בפעם השלישית. במהלך ההיריון גילו שהעובר סובל ממום בלב. הם התייעצו עם טובי המומחים, שהבטיחו להם כי ניתן לתקן את המום הזה בניתוח.

"אמרו לנו שהרבה היחד שיגביל אותו הוא שיצטרך להתנדב לשירות צבאי, אחרת לא יגייסו אותו", נזכרת ליאת. "אמרתי לעצמי, שאלה יהיו הצרות שלי".

אריאל נולד בניתוח קיסרי. תינוק יפהפה, שהתפתח באופן תקין. הנסיד של המשפחה. הוא חייר, זחל ומילמל הברות ראשונות. "ילד מגנט", נזכרת אמו, "בעל קסם אישי יוצא דופן. כל מי שדאה אותו התאהב בו".

למרות המום בלבו, אריאל לא סבל משום אירוע שהעיד על בעיה גופנית. זמן קצר לאחר הלידה התייעצו הוריו באשר למועד הניתוח המומלץ. "אמרו לנו שהזמן הטוב ביותר לנתח מום כזה הוא בגיל שמונה חודשים, כשהוא לא קטן מדי ולא גדול מדי", מספר דן. "הצפי היה שאריאל ישהה בבית החולים חמישה ימים אחרי הניתוח, ואז ייצא הביתה".

פרופ' גיורא לנדסברג, המרדים הראשי בניתוח, כתב לוועדת הבדיקה על ברז ה-CO₂: "אחד הרופאים התריע על המפגע, אחרי שחוזה אירוע של 'כמעט אסון'. התקלה שגרמה לאירוע הטרגי לא התחילה בבוקר הניתוח... היא קרתה כי חצינו קווים אדומים"

31873257-6	05/2012	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 26	34	26.9x35.62
עורך דין צבי ילין - 29230					

צילום: טל שחר

דן, אבי התינוק: "שאלתי, למה לא סיפרתם מיד מה קרה?" הם ענו שהיו המומים. שאלתי: 'מי אחראי לכך שתיישמו את כל הלקחים ושלא תפגעו בעוד ילדים?' אמרו לנו: 'אנחנו מוכנים להתחייב לתת לכם בתוך שלושה חודשים דוח מסודר'. מאז חלפו 14 חודשים, שום דוח לא הגיע"

2.

"קרתה טעות איומה"

בלילה הראשון, מספרים ההורים, אכן הורירו הרופאים את מינון חומרי ההרדמה במעט וראו תזוזה של הגפיים. "רק אז הצלחתי איכשהו להירדם קצת", מספרת ליאת. "הייתי באפיסת כוחות".

שלושה ימים אחרי הניתוח החליטו הרופאים להפסיק את מתן חומרי ההרדמה. "אמרו לנו שבתוך 24 שעות הגוף מתנקה לגמרי, ובתוך כמה שעות הם מקווים להתחיל לראות תגרי בה", אומרת ליאת.

עם הפסקת מתן חומרי ההרדמה הגיע רגע האמת. עד אז לא ניתן היה להעריך בוודאות מה חומרת הפגיעה באריאל. "זה היה היום הכי קשה שלי", אומר דן. "עד אז לא הבנו בכלל את משמעות הפגיעה. החשש הגדול שלנו היה שהוא ימות. רק אז הבנו פתאום שמדובר בפגית עת מוח. ספרנו את הרקות וחיכינו".

"ישבנו ליד המיטה שלו ולא זזנו", מתארת ליאת. "כל דקה נמשכה נצח. את מחכה, מנסה לראות, אולי יש תזוזה, מצמוץ. אבל השעות נקפו, והוא לא זז. ככה זה נמשך כמה ימים. כל פעם אמרו לנו, 'הכו עוד קצת, אולי יש עוד

שאריות של ההרדמה'. הימים חלפו, קיוונו והתפללנו, אבל שום דבר לא השתנה".

רק בשלב הזה, כמעט שבוע אחרי הניתוח, החלו ההורים להבין את חומרת הפגיעה בבנם. את המעט שידעו גילו משמועות ומקריאת הרוחות הרפואיים. "כל השבוע קלטנו רמזים שמשוהו לא התנהל כצפוי", מספר דן. "שמענו את האחיות מדברות ביניהן. הקרדיולוג שליווה אותנו בא לבקר אותנו, וכשראה את אריאל פרץ בבכי ואמר לנו, 'אני לא מאמין שזה קרה לו'. תחקרנו את הצוות, וממה ששמענו גילינו שהסיפורים לא מתאימים לדוחות. רק אז התחלנו לחשוש שמסתירים מאיתנו משהו".

ביום ראשון, שבוע לאחר הניתוח, הוזמנו ההורים לישיבה עם הצוות הרפואי שטיפל באריאל. בישיבה, שהתקיימה אצל מנהל היחידה לטיפול נמרץ דאז, ד"ר עידו יציב ז"ל, שג' פטר בינתיים, השתתפו גם המנתח, ד"ר ארז, המרדים פרופ' לנרסברג והעובדת הסוציאלית של ביה"ח. "לא העלינו בדעתנו מה הם עומדים להגיד לנו", נזכרת ליאת.

"בפגישה אמר ד"ר ארז שקרתה טעות איומה", מספר דן, "שהוא לא מוכן לטייח דברים כאלה ולוקח אחריות מלאה על מה שקרה. בשלב הזה עוד היינו אופטימיים והסתכלנו רק קדימה. אמרנו להם שאנחנו במלחמה על החיים של אריאל ושייתנו לנו את הרופאים הכי טובים, כדי שנוכל לנצח בה".

"יצאנו החוצה, ולא עיכלנו את מה ששמענו", מספרת ליאת. "אני זוכרת שמיר התקשרתי לאמא שלי, לספר מה היה, ולא הבנתי מה אני בעצם מספרת לה. הכל היה תלוש ולא אמיתי. אלה דברים שרואים רק בסרטים. איך ייתכן שהסרט הזה קרה לנו?"

רק בדיעבד, כשהחלו לחקור את מה שקרה בחדר הניתוח, גילו דן וליאת את האמת הקשה על שרשרת המחדלים שהובילו לפגיעה בבנם. בין השאר, גילו כי אריאל נותח בחדר 8, שלא שימש עד אז לניתוחי לב בתינוקות, משום שבחדר 7 הסמוך נותח במקביל ילד אחר.

במכתב שהעביר פרופ' גיורא לנרסברג, מנהל היחידה להרדמה לניתוחי לב-חזה וכלי רם, שהיה אחראי על ההרדמה של אריאל, לוועדת הבדיקה של משרד הבריאות, התוקרת את הנושא, נטען כי בחדר ניתוח 8, שבו נותח אריאל, מעולם לא הורדו תינוקות וכי מכונת ההרדמה שהייתה בו לא התאימה לשימוש כזה. לדבריו, טכנאית ההנשמה חיברה את המנשם הידני לברז ה"חמצן" (שהיה למעשה ברוז CO2) לפני הניתוח, בגלל שמכונת ההנשמה שהובאה למקום לא הייתה נוחה להנשמה ידנית של תינוקות.

"ביום חמישי שלפני הניתוח קיימתי שיחה עם פרופ' וייסמן (מנהל אגף הרדמה וטיפול נמרץ בהרדמה – ש"ר) כיצר ניערך לניתוח של תינוק בחדר 8, דבר שאיננו רגילים אליו", כתב פרופ' לנרסברג לוועדה.

"פרופ' וייסמן הציע שנכניס לחדר 8, לצורך ניתוח התינוק, את מכונת ההרדמה 'סימ' נס 900... לאחרונה מכונת ההרדמה זו משמשת רק כמכונת גיבוי. המכונה מתאימה לתינוקות ומאפשרת לבחור בין שיטות הנשמה שונות, אבל הבעיה העיקרית שלה היא שהיא אינה נוחה להנשמה ידנית (אפשרי, אבל לא קל). בעיה נוספת עם מכונה זו היא שמרבית המתמחים אינם מכירים אותה כלל ולא עברו איתה מעולם.

"למרות הקשיים הידועים בשימוש במכונה זו, לא רצינו ליצור קשיים לד"ר ארז כבר בתחילת עבודתו בהרדמה ולא רצינו לבטל את הניתוח, למרות שכפי שכבר ציינתי, מעולם בעבר לא ניתחנו תינוק בגיל כזה בחדר ניתוח 8".

עד כמה חריג היה השימוש במכונת ההנשמה הישנה, ניתן ללמוד מדברי לנרסברג בהמשך המכתב: "הייתי צריך להעביר למתמחה שהייתי איתה השתלמות קצרה בהבנת ובהפעלת מכונת ההרדמה, שאותה היא לא הכירה כלל".

אבל חוסר ההתאמה של מכונת ההרדמה לניתוח שבוצע בחדר לא היה הבעיה היחידה. מהמכתב של פרופ' לנרסברג לוועדת הבדיקה עולה כי ברוז CO2 שהותקן בחדר הניתוח לצורך שימוש בניתוחי לב פתוחים היה "דומה מאוד בגודלו ובצורתו לברז החמצן". לדברי פרופ' לנרסברג, אחד הרופאים במחלקתו, "התריע לא אחת על המפגע הבטיחותי הזה, לאחר שחוזה אירוע של 'כמעט אסון', כאשר חולה שלו כמעט חובר בטעות לברז הזה. אירוע זה גרר חילופי דברים ואי-מיילים של הרופא עם מנהל המחלקה ועם האחראי על חדרי הניתוח כתשעה חודשים לפני האירוע של אריאל, אך דבר לא השתנה", כותב לנרסברג וקובע: "התקלה שגרמה לאירוע הטרגי לא התחילה בבוקר הניתוח, אלא חודשים רבים, אם לא שנים, קודם... הטעות קרתה כי סטינו כמעט בכל דבר מהרוטיות שלנו וחצינו קווים אדומים רבים של עבודה מחוץ לשגרה התקינה והבטוחה שלנו".

במכתבו כותב לנרסברג לוועדה עוד, כי בשל הנסיבות המיוחדות, חדר הניתוח היה "עמוס לעייפה בצידוד, הרבה מעבר לרגיל". העומס הזה, כך הוא טוען, מנע ממנו לראות את החיבור השגוי לברז הלא נכון.

רופא בכיר מתחום ההרדמה הודיע שה' בוע לשמוע באילו תנאים התבצעה ההרדמה בהרדסה. "צריך מאוד להיזהר עם CO2 בחדר ניתוח", אמר. "החומר משמש למטרות שונות, כמו לניפוח חללים בניתוחים שמתבצעים באמצעות חתכים קטנים, ולכן הוא נדרש בחלק מהניתוחים. בגלל החשש מתאונה כזו, בחלק גדול מבתי החולים נוהגים להביא אותו לניתוחים שבהם הוא נדרש בתוך כלון נפרד, ולא להתקין אותו באופן אינטגרלי בקיר. במקרים שכן מותקן ברוז כזה בקיר, הוא צריך להיות ממוקם במיקום מסוים, ידוע מראש ובנפרד מברז החמצן, כדי להקטין את הסכנה לטעות".

3.

לבית חולים שיקומי

בשבועות שאחרי הפגיעה עוד התנדנדו ההורים בין תקווה לייאוש. "בשבוע הראשון אמרו לנו, 'תחשפו אותו לגירויים'", נזכר דן. "הבאנו לאריאל צעצועים שאבה והקלטנו את האחים שלו שרים לו. למרות שאנחנו טיפוסים פרגמטיים מאוד, ניסינו כל קמע שמכרו לנו". אריאל לא הוציא הגה מפיו במשך שלושה שבועות. אז החל פתאום לבכות. "התקשרנו לכל העולם וסיפרנו שאריאל התעורר", מספרת ליאת. "היינו בטוחים שהוא חוזר אלינו".

אבל אריאל לא התעורר. לא אז, וגם לא בחודשים הבאים. הפגיעה המוחית הקשה הותירה אותו במצב של חוסר תקווה, מתנדנד בין חיים למוות. לא שם, אבל גם לא פה. למרות הצער הנורא על מה שקרה והתחר

